

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสังคมไทย วัดและพระสงฆ์ได้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยทุกระยะนับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายอาจกล่าวได้ว่าวัดและพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และเป็นศูนย์กลางของสังคมไทย^๑ ครั้นเมื่อความเจริญแบบตะวันตกได้แพร่เข้าสู่ประเทศไทย ก็ทำให้บทบาทของวัดและพระสงฆ์หลายอย่างหมดไป วัดและพระสงฆ์กับชาวบ้านต่างก็เหินห่างกันมากขึ้น เมื่อคนไทยหรือ สังคมไทยเหินห่างจากวัดและพระสงฆ์ ก็เท่ากับเหินห่างจากพระธรรมหรือธรรมะ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับพระธรรม ไม่มีธรรมะเป็นหลักนำใจและความประพฤติทางกาย ในการ ดำเนินชีวิต มักไปยึดวัตถุเป็นค่านิยมขอความสุขจาก รูป รส กลิ่น เสียง และ อบายมุขต่าง ๆ นับถือเงิน อำนาจและอิทธิพลเป็นสรณะ อันเป็นผลทำให้เกิดปัญหา สังคมต่างๆ เมื่อเราพูดถึงคนไทย ก็หมายถึงพระพุทธศาสนา หรือเมื่อพูดถึงพระพุทธศาสนาก็คือเราพูดถึงคนไทย ความเป็นไทยกับความเป็นพุทธศาสนิกชน ได้ถูกหล่อหลอมเป็นอย่างเดียวกันอย่างแยกไม่ออก เป็นระยะเวลาหลายร้อยปี วิถีชีวิตของคน ไทย คือวิถีชีวิตแบบพุทธ เพราะเหตุที่ไทยมีวิถีชีวิตแบบพุทธนี้เอง คืออยู่สบาย ใจกว้าง โอบอ้อมอารี จึงทำให้คนไทยรับรู้และเลียนแบบวัฒนธรรมอื่นได้ง่าย

เมื่ออย่างเข้ามาสู่ ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ไทยจึงได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมอื่นอย่างยิ่ง เราได้รับผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ยุคขอบฟ้าไร้พรมแดน สื่อจึงกลายมามีบทบาทอันสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่งสื่อสามารถนำความรู้สึคนิยามโดยผ่านประสาทสัมผัสทางการปลูกเร้าของมนุษย์ โดยที่มนุษย์ไม่สามารถรู้ทันหรือปิดกั้นได้ทันทั่วทั้ง^๒ วัดเนินมะคึกวนาราม เป็นวัดหนึ่งที่มีการดำเนินการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อ คือสถานีวิทยุโดยมีกลุ่มผู้ฟังอยากหลากหลายนั่นคือ ผู้มีสติปัญญารู้จักเลือกรับฟังรายการเสียงธรรมโดยพยายามปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินรายการให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอาจพอเป็นที่พึงได้ของกลุ่มชาวบ้านที่ชอบหลักธรรมและอธิบายอย่างมีเหตุ มีผล ผู้ที่ชอบจิตภาวนา การเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน ก็มีรายการของฝ่ายวิปัสสนากัมมัฏฐาน และหากเป็นประชาชนทั่วไปชอบทำทานหรือไปทำบุญตามวัดต่างๆ ก็มี

^๑ วิจารณ์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๓๕๓ – ๓๕๕.

^๒ ปันนิตดา นพพานวัน, การศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรมะของสถาบันสงฆ์ไทย, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๑.

รายการประเภทนี้สนองตอบอยู่ซึ่งอาจจะมากกว่าประเภทอื่นๆจากการดำเนินรายการธรรมะที่หลากหลายนี้เองจึงได้รับเสียงสะท้อนจากพุทธศาสนิกชนผู้รักห่วงใยในพระพุทธศาสนาจนทำให้ผู้กำกับดูแลงานพระศาสนาจะผลักดันให้มีคำสั่งห้ามพระภิกษุผู้จัดรายการธรรมะทางสถานีวิทยุอย่างไม่มีเงื่อนไข และแผนงานเผยแผ่ที่ถูกต้อง ควรที่ผู้รับผิดชอบจะต้องจัดหลักสูตรอบรมพระภิกษุนักเผยแผ่ธรรมะทางสื่อมวลชนขึ้น ทั้งนักจัดรายการวิทยุหรือแม้แต่โทรทัศน์ เพื่อให้พระสงฆ์เหล่านี้มีความรู้ความสามารถ และมีเทคนิควิธีการเผยแผ่อย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา และวิชาการสมัยใหม่ จะเกิดการทำงานด้านการเผยแผ่ที่มีอุดมการณ์มีจริยวัตรน่าเลื่อมใสและการใช้ภาษาพระอย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นการเผยแผ่ที่ทันยุคทันสมัยมีความสัมพันธ์กับชุมชนเพราะประชาชนส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับการรับข่าวสารทางสถานีวิทยุมาช้านาน อีกทั้งประชาชนได้มีส่วนร่วมกับการจัดรายการวิทยุชุมชนโดยการได้เข้ามาร่วมจัดรายการ สื่อข่าวสารในชุมชน^๓ รวมถึงชุมชนใกล้เคียงให้สื่อสารถึงกัน การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมนี้ สถานีวิทยุชุมชนหลายสถานี ได้มีประกาศเพื่อตอกย้ำอยู่เสมอว่าสถานีวิทยุแห่งนี้เป็นของชุมชน และเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่เสมอๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การรับบริจาคเงินและหรือสิ่งของ การรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาและคณะกรรมการ ผู้จัดรายการรับออกไปพบปะพูดคุยกับผู้ฟัง เป็นต้น สถานีวิทยุชุมชนหลายแห่งเริ่มต้นจากกลุ่มสนใจเล็กๆ ๑ - ๕ คน ที่มีความปรารถนาที่จะสื่อสารสิ่งที่ดีต่อชุมชน และสร้างวิทยุชุมชนให้เป็นของประชาชน โดยชุมชน เพื่อประชาชน ในแนวความคิดเริ่มต้นของสถานี มีความคิดแตกต่างกันออกไปแต่มีอุดมการณ์เพื่อท้องถิ่นและแนวทางการพึ่งตนเองเหมือนกัน

จากความประสงค์ดังกล่าวนี้เอง ในปี ๒๕๕๓ วัดเนินมะคึกวนารามก็ได้ริเริ่มจัดตั้งสถานีวิทยุและให้มีการจัดรายการวิทยุขึ้น ชื่อรายการพุทธธรรมนำสุข ทางสถานีวิทยุ วัดเนินมะคึกวนาราม F.M. ความถี่ ๑๐๑.๕๐ MHz โดยมีเจ้าอาวาสวัดเนินมะคึกวนารามและกลุ่มคนบ้านวัดเนินมะคึกวนาราม เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินรายการจนกระทั่งปัจจุบัน และได้รับความสนใจจากผู้ฟังมากขึ้น ทางสถานีจึงตั้งกองทุนเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนาขึ้นเพื่อเป็นกองทุนในการดำเนินรายการอย่างต่อเนื่องและพยายามสร้างบุคลากรประจำสถานีวิทยุวัดเนินมะคึกวนารามให้มีความพร้อมในด้านการเผยแผ่ โดยเข้าอบรมนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียงและได้ดำเนินการเผยแผ่หลักธรรมะ

^๓ ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑, ส่วนที่ ๑ เล่มที่ ๑๒๕ ตอนที่ ๔๒ ก., (๔ มีนาคม ๒๕๕๑).

ทางพระพุทธศาสนาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตออนไลน์เพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนา^๔ ทั้งทางวิทยุและระบบออนไลน์และบุคลากรยังเข้าอบรมหลักสูตรนักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อนำความรู้ความเข้าใจปลูกฝัง ทศนคติ และทักษะด้านการประชาสัมพันธ์การจัดรายการวิทยุแก่เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุวัดเนินมะคึกวนารามและพระสงฆ์ที่สนใจ จึงนับว่าเป็นนิมิตหมายอันดีที่ทางสถานีวิทยุวัดเนินมะคึกวนาราม มีรายการธรรมะออกอากาศขึ้นถือว่าเป็นสถานีเพื่อพระพุทธศาสนาที่มีส่วนช่วยเหลือสังคมคลายปัญหาของประชาชน และสังคมได้ในระดับหนึ่ง และได้รับความนิยมจากผู้รับฟังมากขึ้น

จากการได้มองเห็นปัญหาของชุมชนในละแวกตำบลน้ำร้อนมีพื้นฐานทางด้านจิตใจทางพุทธศาสนา น้อยมาก ขาดศีลธรรมอันดีงามตามแบบชาวพุทธ มีความเป็นอยู่โดยปราศจากหลักพื้นฐานคือหลักของศีล ๕ อันเป็นเหตุทำให้เกิดความวุ่นวายในชุมชน เช่นปัญหาการติดสุราเรื้อรัง ปัญหาการผิดประเพณี ทำให้เกิดความเดือดร้อนในครอบครัว สังคมและชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะขาดหลักพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ไม่ได้ให้ความรู้ได้ทั่วถึง พระสงฆ์จึงได้คิดร่วมกันจัดตั้งสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงเห็นว่า น่าสนใจที่จะศึกษาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการรับฟังการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อรายการวิทยุ และเพื่อค้นหา ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ทั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และสมมติฐานการวิจัยดังจะกล่าวต่อไป ปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ อันได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้ มีผลต่อการเปิดรับฟังธรรมะจากสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนารามหรือไม่ อย่างไร และปัจจัย ๔ ด้าน อันได้แก่ ๑) ผู้ส่ง (source) ๒) ข้อมูลข่าวสาร (message) ๓) ช่องทางในการส่ง (channel) ๔) ผู้รับ (receiver) รวมถึงนำธรรมะที่ได้ยินได้ฟังธรรมะต่างๆจากสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนารามและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น เว้นจากการทำชั่วและมุ่งทำความดี ความรัก ความเมตตา การเสียสละหรือ การสังคมสงเคราะห์ ความอดุสหาและพัฒนาตนเอง ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต รวมถึงความพึงพอใจในการรับฟังธรรมะและเนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์ อันมีผลต่อการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนารามให้มีประสิทธิภาพต่อไป

^๔พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม ๒๕๓๐), หน้า ๔๓.

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการรับฟังการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ เปรียบเทียบการการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา และอุปสรรคในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษา “การเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก” โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูษุมนชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่ได้ศึกษามา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้โดยนำทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล (Berio) ๔ ด้านมาเป็นขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ๑) ผู้ส่ง (source) ๒) ข้อมูลข่าวสาร (message) ๓) ช่องทางในการส่ง (channel) ๔) ผู้รับ (receiver)

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา รายการที่ชอบ

๒) ตัวแปรตาม (In-dependent Variables) คือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูชมุขณวัดเนินมะคึกนาราม ตำบลน้ำรึม อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล (Berio)^๕ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ ๑) ผู้ส่ง (source) ๒) ข้อมูลข่าวสาร (message) ๓) ช่องทางในการส่ง (channel) ๔) ผู้รับ (receiver)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชาชนในพื้นที่ตำบลน้ำรึม อำเภอมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งมีจำนวน ๑๓,๐๕๗ คน^๖ เพื่อทำการวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๗ ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลน้ำรึม อำเภอมืองตาก จังหวัดตาก เท่านั้น

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูชมุขณวัดเนินมะคึกนาราม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูชมุขณวัดเนินมะคึกนาราม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูชมุขณวัดเนินมะคึกนาราม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีรายได้/เดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูชมุขณวัดเนินมะคึกนาราม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีระดับรายการที่ชอบต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิฑูชมุขณวัดเนินมะคึกนาราม แตกต่างกัน

^๕Berlo, David K., *The Process of Communication : An Introduction to Theory and Practice*, (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1960), p 37.

^๖องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำรึม, *แผนพัฒนาเทศบาลสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙)*, หน้า ๘ - ๙. (อัดสำเนา).

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ มีผู้ศรัทธาความเลื่อมใส เคารพ ยำเกรง ในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ

สถานีวิทยุชุมชน หมายถึง ศูนย์รวมหรือที่ตั้งของที่ทำกรหรือจุดให้บริการกระแสคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าชนิดที่เคลื่อนไปตามอากาศโดยไม่ต้องใช้สาย

ผู้ส่ง (source) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสารหรือเป็นแหล่งกำเนิดสาร ที่เป็นผู้เริ่มต้นส่งสารด้วยการแปลงสารนั้นให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นแทนความคิด

ข้อมูล/ข่าวสาร (Message) หมายถึง ข่าวสารในที่นี้คือข้อมูลหรือสารสนเทศต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสาร โดยข่าวสารอาจประกอบด้วยข้อความ ตัวเลข รูปภาพ เสียง หรือวิดีโอหรืออาจเป็นสิ่งที่กล่าวมานั้นมารวมกัน เช่น ภาพพร้อมเสียง

ช่องทางในการส่ง (Channel) หมายถึง การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสถานีวิทยุผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุเครื่องรับสื่อ วิทยุเครื่องรับทางโทรศัพท์มือถือ วิทยุเครื่องรับติดยนต์ หอกระจายข่าว

ผู้รับสาร (Encoder) หมายถึง ผู้ที่รับสารจากบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง เมื่อได้รับสารผู้รับสารจะเกิดการตีความและการตอบสนองจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้รู้ถึงระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำร้อน อำเภอมือง จังหวัดตาก

๑.๗.๒ ได้รู้ถึงการเปรียบเทียบการรับฟังสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำร้อน อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้เห็นถึงปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนาราม

๑.๗.๔ ได้เห็นถึงประโยชน์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนาราม ตำบลน้ำร้อน อำเภอมือง จังหวัดตาก ที่เกิดขึ้นกับประชาชนผู้รับฟัง และประโยชน์ต่อสถานีวิทยุชุมชนวัดเนินมะคึกวนาราม ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ความรู้ต่อประชาชนและการมีส่วนร่วมในทางพระพุทธศาสนา